

Malá reminiscence

Jindřich Pleva

Již jako ředitel velké základní školy v severomoravském pohraničí jsem poznal, že k dobrému výkonu funkce nevystačím se svou specializací (matematika–fyzika) a začal jsem při zaměstnání studovat obor pedagogika na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Později, po přestěhování do Olomouce, jsem získal místo pracovníka na Krajském pedagogickém ústavu Severomoravského kraje v Olomouci, kde jsem vedl kabinet pro práci ředitelů škol, později jsem byl pověřen také řízením celého ústavu.

Náš ústav v jednom období také nesl název Ústav pro další vzdělávání učitelů a výchovných pracovníků. V tomto postavení se zákonitě prolínala pedagogická teorie s praxí a Československá pedagogická společnost se přímo nabízela k tomu, aby neformálním působením sjednotila okruh teoretických pracovníků a ovlivňovala širokou učitelskou základnu.

Kabinet pro řízení školy, který jsem na ústavu původně vedl, měl deset členů. Každý z deseti okresů Severomoravského kraje vyslal do kabinetu nejzkušenějšího ředitele školy. Ti pak, ve spolupráci se zástupci Československé pedagogické společnosti, hledali nejvhodnější lektory pro funkční ředitelské studium, které trvalo dva roky a bylo ukončeno zkouškou před komisí a obhajobou písemné práce. Nejvýznamnějšími lektory byli doc. Jan Vaněk z Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, doc. J. Jedlička z ostravské fakulty, doc. V. Krejčí, dále pak tehdy doc. S. Kučerová, dr. J. Němečková. Za zvlášť vzácného lektora byl považován prof. M. Cipro, pokud se mohl uvolnit ze své práce pro UNESCO v Paříži. Jeho zkušenosti z komparativní pedagogiky a hlavně z jeho vlastních poznatků v cizině byly obzvláště ceněny.

Ve spolupráci školské správy a Československé pedagogické společnosti byl konán bezpočet kurzů, seminářů, konferencí a besed, které měly pomoci zlepšit práci učitelů. Namátkou vybírám témata: Zavázení nového pojetí, Využití didaktické techniky v práci učitelů, Osobnost učitele, Pokusné školy za 1. republiky, Hodnotová orientace naší mládeže, Programované vyučování, Výchova k volbě povolání, Nežádoucí didaktogenní faktory v práci některých učitelů.

Účinnou formou rozšiřování zkušeností nejlepších učitelů byla tzv. *pedagogická čtení*, která měla svůj ustálený systém. Učitelé, kteří měli novátorské tvůrčí schopnosti a opravdu pedagogické zanícení, zpracovali téma,

kteří bylo posouzeno na metodickém shromáždění. Pak mohlo postoupit do okresního a krajského kola. Nejvyšším oceněním pak byl postup do celostátního kola a přednesení příspěvku na Uherskobrodských či Fulneckých dnech J. Á. Komenského. Podobný postup byl zaveden i v tvorbě učebních pomůcek. Ty nejlepší byly předávány výrobcům pomůcek, podnikům Komenium nebo Učební pomůcky, a celostátně zavedeny do praxe. Některé pomůcky byly i patentovány.

Ze všech akcí, které jsme společně s Československou pedagogickou společností zajišťovali, mi utkvěla v paměti komeniologická konference konaná v Olomouci v září 1967. Trvala čtyři dny a zúčastnili se jí komeniologové nejen z naší republiky, ale z celého světa. Hlavním organizátorem byl historik prof. Polišínský. Byl jsem moc rád, že jsem byl členem organizační skupiny a všech deset členů kabinetu se mohlo konference zúčastnit.

Předmětem jednání bylo třísté výročí vydání Komenského díla *Obecná porada o nápravě věcí lidských* (*De rerum humanarum emendatione consultatio catholica*). Pro stručnost byl používán v jednání jen stručný název „Katolika“. Těžištěm sedmidílného díla je čtvrtá část, takzvaná *Pampedia* čili *Vševýchova*, v níž autor přesvědčivě dokazuje, že je možno svět oprostít od nevědomosti, zmatků a válečných útrap prostřednictvím vzdělání a rozumného vedení mládeže a všech lidí vůbec.

Na olomoucké konferenci vystoupilo přes třicet zahraničních hostů, kteří vysoce ocenili odkaz našeho Učitele národů. Zahraniční hosté vzpomněli také, že již při třístém výročí narození Komenského v r. 1892 probíhaly po celé Evropě, ale i v zámoří různé vzpomínkové akce a konference k jeho dílu. Již tehdy byl Komenský ceněn jako mimořádný myslitel, demokrat a humanista. Byl nazýván otcem pedagogiky a kromě *Didaktiky* byly nejvíce ceněny *Zákony školy* spořádané, *Brána jazyků* a *Informatorium školy mateřské*. Význam jednání podtrhla také osobní účast tehdejšího ministra školství Jiřího Hájka. Vhodným doplňkem programu byla i exkurze do Fulneku a Pedagogického muzea v Uherském Brodě. Bylo zřejmé, že cizinci nám osobnost Komenského opravdu záviděli. Čeští učitelé mohou mít radost z toho, že při nedávné celostátní anketě o nejvýznamnější osobnost našich dějin se Komenský umístil na druhém místě.

Vývoj společnosti dokazuje, že systém dalšího vzdělávání učitelů je zákonitou nutností a stejně i aplikace pokrokových zásad našeho Učitele národů do každodenní praxe škol.

Redakčně upraveno

Autor: PhDr. Jindřich Pleva, dlouholetý člen ČPdS, se bohužel vydání své vzpomínky nedočkal. Zemřel v prosinci 2005.